

Waarin we fiere taal hooren

— Eerst moet ik naar Brugge, zei Flip bij zich zelve. Aleida treurt en weent, meenende dat haar vriend dood is. De waarzegster, bij wie ze om inlichtingen ging, zooals haar vader mij vertelde moet haar bedrogen hebben. Het arme kind is ziek en misschien zal mijne tijding haar wat opbeuren. Intusschen kan ik een middel verzinnen, om in het rooverskrocht van Syssele te geraken. Haastige spoed is zelden goed. Waarlijk ik sta voor geen gemakkelijke taak. Maar met list en goeden wil komt men overal door.

De jongeling begaf zich zoo rap mogelijk naar de woning van Arnolds verloofde. Hoe was de ongelukkige maagd veranderd! Heur oogen waren rood en gezwollen van 't overvloedig schreien, en de bleeke wangen onrust-barend ingevallen.

— Brengt ge nieuws? vroeg Aleida heftig, toen Flip voor haar stond.

— Arnold is niet dood!

— Hij leeft! juichte ze... Vader, moeder, Arnold leeft! Ach, zeg me waar... ik snel er naar toe!

— Kalm, jonkvrouw! Ge moogt u zoo niet opwinden. Ge zijt reeds ziek genoeg.

— Ach, pijnig mij niet! Waar is hij... waar, waar?

— Welnu, luister! zei de knecht, die bij zich zelve de opmerking maakte, dat hij 't gemakkelijker vond drie Leliaarts te bevechten, dan een meisje zulk eene boodschap over te brengen. Arnold leeft, vervolgde hij, maar we moeten hem verlossen, hij is gevangen.

— In 't Steen? Zeg dan toch waar!

— In een kasteel buiten de stad.

— Te Syssele? Ha! bij dien boozen ridder! Ik wil er heen... ik zal smeeken, op de knieën kruipen...

— Ziet ge wel, dat ge u te driftig maakt? vermaande de jonkman. Ge kunt niets doen, ge moet wachten, maar wees gerust. Arnold zal vrij worden!

Nadat Flip verteld had, hoe hij Arnolds verblijfplaats te weten was gekomen, verliet hij Brugge en trok in de richting van Syssele.

— Vrouwvolk wil altijd alles bederven, mompelde hij. Juist alsof de kerel met zijn ijzeren hart zich door meisjestransen zou laten verwurwen! Dat Aleida maar stillekens in haar vaders woning blijve! Hoe nu gehandeld? Maartens zoon stroopte... en vloog in den kelder. Ik kon mij vermommen en ook strikken zetten en nog wel vlak onder den neus van den boschwachter. Dan brengen ze me eveneens in zoo'n rattenhol. Maar 'k zorg, dat ik smidsgerief bij me heb. Een strooper wordt niet afgetast. Eenmaal zoover dan handel ik naar omstandigheden. Er zal wel een lijstje in mijn bol uitbroeien, om de wakers te verschalken en mij en mijn vriend te bevrijden. Dat ware geen slecht plan. Stout gehandeld is half gewonnen. Men zal mij ook de zweep laten voelen, voor ik achter de grendels gedraaid word... maar bah! als ik eens mijne tanden opeenklem, doet dat niet te veel pijn.

De trouwe vriend deinsde er niet voor terug, zich in gevaar te begeven. Eerst dwaalde Flip eens de bosschen rond, nog steeds zijn ontwerp overwegende. Zijn hart klopte, toen hij van een verborgen plekje 't bouwvallig slot beschouwde.

— En daar houdt men Breydel's neef gevangen, mompelde hij. Hoe lang zal dat kraam nog recht staan! Eene ferme Klauwaartsschudding en 't stort ineen! Nog wat geduld, zou deken De Coninc zeggen. Droom ik nu! riep de jongeling plotseling halffluid. Neen, 't is de waarheid! Bij alle Heiligen!.... jonkvrouw Aleida trekt over de brug... de koppigaard doet haar zin... te laat, te laat! Ze is binnen. Nu moet ik loeren, hoe dat afloopt. Mijn harte beeft er voor! Maar keert ze niet terug, dan verwek ik een oproer te Brugge!

Neen, Breydel's knecht had zich niet vergist. De arme maagd had de oplettendheid harer ouders weten te verschalken, en was haastig herwaarts gekomen, om den hardvochtigen Leliaart de vrijheid van heur verloofde af te smeeken.

De heer van Syssele zat in de zaal, toen men hem aankondigde, dat een meisje verlangde toegelaten te worden.

— Spreekt ze Fransch? vroeg de edelman.

— Neen, edele heer...

— Dan is 't een dorperswijf... Jaag die prij van mijn kasteel weg ! Moet ik nu lastig gevallen worden door eene berooide bedelares ? Alloh ! verstaat ge me niet ? Ge droomt weer hé, uilenjong !

— De deur vloog open en Aleida stormde binnen. Heur lange, blonde haren golfdén over de schouders ; heur oogen blikten schuw, angstig naar den slotoverste. Met opgeheven handen wierp de ongelukkige zich op de knieën en smeekte weenend :

— Ach, edele heer !... verstoot me niet !... heb toch medelijden met mij !

— Wie zijt ge en wat wilt ge ? vroeg de Leliaart verrast.

— Mijn verloofde is hier gevangen... ach ! edele heer laat hem los... anders sterf ik van droefenis !... Neen, neen, ge zijt te goed, te braaf om een meisjesharte te breken !

— Is Breydel's neef uw verloofde ? vroeg de edelman.

— Ja, heer. O ! vergeef het hem, zoo hij misdeed. Ik vraag u vergiffenis voor hem !

— Hij zal onmiddellijk hier zijn ! hernam de slotoverste. Haal den gevangene ! gebod hij tot zijn dienaar.

Aleida sprong juichend op.

— Edele heer ! de Heiligen zullen het u loonen ! Ha ! ik wist wel, dat ge me aanhooren zoudt !

Weldra voerden drie dienaren den gevangene binnen.

— Aleida ! kreet de jongeling, die er mager en bleek uitzag, Aleida gij hier !

— Arnold, Arnold ! jubelde de maagd. Ge zijt vrij... de edele heer van Syssele heeft medelijden met mij.

Een helsche lach klonk door het vertrek.

— Ja, deerne, hij zal vrij zijn ! spotte de valsche Leliaart. Binnenkort spartelt die oproerkraaier vrij en vránk aan eene hooge galg. Ge moogt dat komen bezien ! Ik zal zorgen, dat ge een goed plaatsje hebt. 't Zal uwe bruiloft wezen !

— Genade, genade ! kermde de maagd en weer zonk ze op de knieën. Ach, heer... ge zult mij toch niet vermoorden...

— Aleida sta op ! Kniel niet voor dat monster ! schreeuwde Arnold Schurk, vervolgde hij tot den Leliaart, ge noemt u een edelman, ge moet het volk beschaven... en een Saraceen heeft honderdmaal meer gevoel dan gij !

— Welk eene zoete wraak ! hernam de kasteelbewoner. 'k Had ze nooit zoo schoon durven verhopén. Ge hebt het gewaagd mij te beleedigen... nu staat ge gebonden voor mij, en uwe verloofde smeekt gekniel mijnne genade af.

— Ik kniel voor u... ik wil voor u kruipen ! gilde de ongelukkige maagd. Maar laat hem vrij !

— Aleida ! sta op... ik gebied het u ! riep Arnold. Verlaag u niet voor dien omgekochten schelm ! Toon u eene Vlaamsche vrouw... de bruid van een Klauwaart...

— Van een gevangen Klauwaart ! grinnikte de heer.

— Ja, valschaard, van een gevangen Klauwaart... een gebonden Klauwaart... maar die, ondanks zijne boeien, u in uw valsch gelaat toeschreeuwt, dat gij niet zegeviert... dat ik u haat en veracht... dat ik uwe genade niet begeer. Hang mij op... pijnig mij... doch nooit zal ik voor u buigen... dat doet een Klauwaart niet ! En laat haar, Aleida, gaan ! Aleida vertrek !... verneder u niet voor dien ellendeling... Spuw hem liever in 't gezicht... hij is slechts de diepste verachting waard !

— Ze zal gaan, als ik wil ! siste de Leliaart.

— Ha ! ge zoudt haar gevangen houden ! Voor mij hebt ge een schijn van recht... ik was een verspieder... echter een eerlijke verspieder... niet een als gij, die om goud verraad pleegde. Maar deze poortersdochter kunt ge niet kerkeren. Dan zou Brugge in opstand geraken en uw val ware bezworen.

De heer van Syssele stampvoette van woede. Hij gevoelde, dat Arnold waarheid sprak.

— Welnu, dat ze ga ! barstte de Leliaart los. En als ik u laat hangen, zal ik haar uitnoodigen. Hoort ge het, poortersdochter ?

— Aleida vertrek ! hernam Arnold.

— Ik zal vertrekken ! zei de maagd met doffe stem. Ze weende niet meer, doch hare oogen fonkelden. Gij valsche ridder ! kreet ze, gij die met de heiligste gevoelens spot, gij die u niet ontziet een meisje te hoonen tegen alle ridderplicht in... gij zult uwe verdiende straf niet ontloopen.

Fier verliet ze de zaal, na haar verloofde gegroet te hebben.

Arnold deed moeite om zijne aandoening te bedwingen.

— Jonkman, ge zijt halsstarrig, zei de heer van Syssele... Uw lot kon anders wezen. Waarom weigert ge den naam van den anderen, vermomden soldenier te zeggen ?

— Omdat ik geen valsche Leliaart ben ! Weet ge dat nu nog niet, eerlooze schelm ! Ge begeert Fransche lofprijzingen of vuil goud... daarom verlangt ge dien naam te weten. Die makker... hij was een fiere Vlaming... en mijn dood zal hij nog op u wreken !

— Geef hem een dracht slagen ! gebood de ander in dolle woede. Elk verwijt trof hem diep.

— Een der knechten voerde 't bevel uit. En gedurende de geeseling zong Arnold met kloeke stem het fiere Kerelslied !

— Smijt hem in zijn kerker ! beval de wreedaard.

— Toch overwint ge me niet ! riep de Klauwaart, terwijl de dienaren hem wegsleurden.

En de heer van Syssele voelde dat hij den burgerszoon niet overwon.

Aleida verliet wankelend het slot. In 't bosch brak ze in snikken los.

— Onvoorzichtige ! klonk het eensklaps. Flip stond nevens haar.

— Kom, ik zal u naar Brugge terugleiden. Jonkvrouw, ge hebt niet wel gehandeld, vervolgde de knecht. Nietwaar, het bezoek baatte u niet ?

Onder tranen vertelde het meisje, welk tooneel er in 't kasteel plaats gehad had.

Flip poogde de maagd te vertroosten en vergezelde haar naar de stad.

— Thans ligt mijn plan in duigen, dacht hij. Nu de heer van Syssele weet dat de verblijfplaats van Arnold bekend is, zal hij mijn vriend streng laten bewaken en ook scherp toezien op elken persoon die in 't slot komt. Ik moet wat anders uitvinden. O die vrouwen !

Nadat hij Aleida veilig in hare woning gebracht had, slenterde hij door de stad, zijn geest pijnigende om een redmiddel te zoeken. Hij bemerkte hier en daar groepjes burgers, die opgewonden schenen.

Breydel's knecht sprak eenige kennissen aan en vernam dra 't gewichtig nieuws, dat de poorters onder elkander bespraken.

De verdrukking der vreemdelingen werd geheel onverdragelijk. Nu was er uit Frankrijk nieuws gekomen, dat de koning alle vrijheden en voorrechten afschafte. Doch 't volk zag uit naar redders. En 's Gravens zoon, Gwyde van Namen, en kleinzoon, Willem van Gulik, schenen hulp te willen bieden.

Flip wist genoeg.

— Juist gelijk ik voorspelde, mompelde hij. De Bruggelingen hebben genoeg rammel gekregen. Ze voelen, dat de slagen pijn doen. Arnold, jongen, nu of nooit wordt ge verlost. Maar 't zal wel « nu » wezen... 't moet ! Als de weerlicht naar Damme terug.

— Jonkman ? Deze uitroep deed Breydel's knecht omzien. Een invloedrijke poorter wenkte hem en vroeg :

— Zijt gij niet in dienst van den deken der beenhouwers ?

— Ja, heer.

— En gij gaat er thans heen, denk ik ?

— Waarom vraagt ge dat !

— Ah, ge schijnt achterdochtig ! Nu, in dezen tijd mag men niet te

goedgeloovig wezen. Maar ge kent me toch, niet waar? En is mijn naam geen borg voor mijne Vlaamschgezindheid?

— Ja, heer, doch ik begrijp niet, waarom ge mij aanspreekt, hernam Flip.

— Begrijpt ge dat niet! Bemerkt ge de beroering? En komt 't u dan niet in de gedachte, dat we Breydel en De Coninck noodig hebben. De dekens moeten terugkeeren. Vraag het hun uit naam der burgers! Daarom hield ik u staande.

— Welnu, ik vlieg naar Damme! verzekerde de jongeling.

— Nog iets! Wees op uwe hoede! Ik geloof, dat de Franschen op u loeren.

— Op mij?

— Vindt ge dat zoo vreemd? Zie eens naar 't hoekske van de straat. Flip wendde 't hoofd en bemerkte een kerel, die hem in 't oog hield, maar nu haastig verdween.

— Dat is Hein de strandlooper! kreet onze vriend. De spion der Franschen!

— Juist! Waarom volgt hij u?

— Dat mag Joostje weten!

— Ik begrijp het wel. Ieder weet, dat ge de verbannen dekens dient en natuurlijk vermoeden onze verdrukkers, dat ge geheime plannen moet helpen uitvoeren. Vergezel mij naar mijne woning. 'k Zal u eene vermoeding bezorgen, zoodat niemand u herkennen kan.

De burger geleidde haastig den jonkman door eenige straten.

— We maken een omweg, sprak de eerste. Dan is Hein 't spoor bijster.

*
* * *

Weinigen tijd later verliet een monnik de stad. Buiten de vesten werd hij door eene oude vrouw aangesproken.

— Een aalmoes als 't u belieft, vader, smeekte de bedelares.

— Zijt gij Hilde de heks niet? vroeg de geestelijke.

— Ja, eerwaarde vader... zoo noemde men mij... ach, verraad mij niet! kermde het wijf, dat over al hare leden beefde. Ik was eene waarzegster... ha! vroeger leefde ik gerust en vroolijk aan de zijde van mijn echtgenoot, mijn braven Frans. Wij woonden op 't gebied van den heer van Syssele. We hadden een zoon... Lein... een flinke jongen. Eens werd ons kind mishandeld door jonker Reinier van 't kasteel. Mijn man, die zijn Lein als den appel zijner oogen lief had, vloog op den jonker aan en kastijdde hem. De jonker ging bij zijn vader klagen. Mijn Frans moest op 't slot verschijnen, werd eenige weken achter de

grendels gestoken en schier dagelijks geslagen. Toen hij weer zijne vrijheid terug kreeg, moest hij meer dan anderen voor het kasteel heerendiensten verrichten. De edelman van Syssele liet geen gelegenheid voorbijgaan om ons te tergen en te verdrukken. Trok hij ter jacht, dan deed hij opzettelijk een omweg, teneinde onze vruchten te vernielen. Bij 't minste vergrijp werd mijn echtgenoot streng gestraft. Wij werden doodarm. Ons kind stierf van een kwade ziekte. We konden hem tijdens zijne krankheid niet voeden, ooals 't behoorde. Eindelijk was mijn man ook uitgeput. Tot zijne

BUITEN DE VESTEN WERD HIJ DOOR EENE OUDE VROUW AANGESPROKEN

laatste ure moest hij met zijn gebroken, afgebeuld lichaam nog zwaren arbeid verrichten. Na zijne begrafenis vluchtte ik. Begrijpt ge dan niet, dat ik bitter werd... dat ik mijn lot vervloekte...? Ik verschool me in eene kleine, onbewoonde hut bij de vesten. 'k Moest toch eten... ik werd waarzegster. Een meisje, dat mij inlichtingen vroeg over haren verdwenen verloofde schijnt ziek geworden te zijn. Had ik daaraan schuld? Ik heb ze niet mishandeld... toch moet de oude heks boeten. Opgewonden jongelingen dreven mij uit mijne woning en wierpen me met steenen. Nu

leef ik als een wild beest. Eerwaarde vader, ik heb wortelen uitgerukt en gegeten, 'k heb gras verslonden... ach! help mij... geef me eene aalmoes!

Flip, want hij was de monnik, had ontroerd naar dit verhaal geluisterd. Uit de houding en uit de stem der vrouw sprak vreeselijke wanhoop. En Breydel's knecht gevoelde, dat hij hier tegenover een slachtoffer van den verdrukkenden adel stond.

— Vrouw haat gij den heer van Syssele? vroeg hij.

— Haten! Ge vraagt of ik dien onmensch haat! Zoo groot de liefde voor mijn kind was, zoo groot is de haat tegen den beul, die ginds op 't slot woont en niet alleen tegen hem, maar ook tegen zijn ellendigen zoon en tegen zijn laffen rentmeester, Wauters, die niets liever deed dan de wreede bevelen uitvoeren, waarvoor hij opzettelijk van den zeekant overkwam.

— Vrouwtje, ik neem u in dienst, hernam Flip.

— Wat kan ik doen?

— Veel. Luister! Ge kent lieden van het Sysseelsche kasteel niet waar?

— Ja, zooals Anne, die in 't bosch woont, maar dagelijks op 't slot komt. Anne is ook arm maar ze helpt me toch, zooveel ze kan.

— Welnu, vraag die Anne uit! Een mijner vrienden is op 't kasteel gevangen.

— Een jongen uit Brugge, zeker? Anne heeft me dat in 't geheim verteld.

— Juist! Tracht te weten te komen, wat de wreedaards met mijn kameraad doen? Kent ge Hein den strandlooper ook?

— Nog een fielt, een boef, een Judas!

— Ge kent hem dus! Spied zijne gangen af, als hij zich hier vertoont. Neem aan: een muntstuk, waarmede ge voedsel kunt koopen voor heden en morgen. Morgenavond keer ik terug en help u dan weer. Waar kan ik u vinden?

— In 't eksterboschje bij St. Kruis. Daar is een put.

— Ik weet de plaats. Goed, bevind u daar na zonsondergang en tracht voor dien tijd Anne te spreken.

De vrouw beloofde alles te doen, wat de beenhouwersknecht van haar begeerde en dankte den vermeenden monnik recht hartelijk.

Flip spoedde zich naar Damme.

A. HANS

GROENINGHE

PENTEEKENINGEN VAN EMIEL WALRAVENS

TWEEDE DRUK

*« Gij zult uw vaderland beminnen,
en zijn taal en zijn roem, »*

(H. CONSCIENCE.)

L. OPDEBEEK, -- UITGEVER -- ANTWERPEN

terugkeerde. Ga naar huis! 't Is op bevel der Franschen, dat ge dit doet! De Fransche koning, noch zijn landvoogd, kunnen ons knechten. Klauwaarts verdragen geen dwang! Neen, heeren schepenen, en nu richtte hij den blik op Jan van Ghistele en diens vrienden, neen, Klauwaarts sleepen geen ketenen! In naam van het volk gebied ik dit werk te staken.

BUITEN DE VESTEN WERD HIJ DOOR EENE OUDE VROUW AANGESPOKEN

Even aarzelden de werklieden... één oogenblik maar... en dan wierpen zij onder luid gejuich hun gereedschap neer.

— Laat ons vertrekken! drong Jan van Ghistele bij zijne vrienden aan. Als de oproerkraaiër beveelt, dat men ons het hoofd afsla, zal de menigte ook gehoorzamen.

De Leliaarts snelden weg.

— Volk van Brugge, de dag der verlossing, der vrijheid naakt!